

میزگرد: خدمات مالیاتی مشاغل

با حضور اعضای کارگروه
گواهی‌نامه‌ی خدمات
مالیاتی مشاغل
انجمن حسابداران خبره‌ی ایران
(به ترتیب الفبا)، مصطفی با تقوا،
کتایون تفرشی‌راد، منصور
شمس‌احمدی، مهدی غریب،
و محسن قاسمی

برای دیدن فیلم
منتخب این میزگرد
(۱۰ دقیقه) از طریق
کانال رسمی انجمن
حسابداران خبره‌ی
ایران در آپارات
کد تصویری بالا را
اسکن کنید.

برای شنیدن پادکست
کامل این میزگرد
(۸۲ دقیقه) از طریق
کانال رسمی انجمن
حسابداران خبره‌ی
ایران در آپارات
کد تصویری بالا را
اسکن کنید.

شامگاه یکشنبه، ۲۳ دی ۱۳۹۷، در تالار الغدیر دانشکده‌ی مدیریت دانشگاه تهران، منصور شمس‌احمدی رئیس وقت شورای عالی انجمن حسابداران خبره‌ی ایران، در بخش پایانی گزارش عملکرد سال مالی منتهی به ۳۱ شهریور ۱۳۹۷ انجمن که برای حاضران در مجمع عمومی عادی سالانه‌ی اعضا ارائه می‌کرد، از تصویب صدور "گواهی‌نامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل" از سوی انجمن برای حسابداران واجد شرایط از طریق برگزاری آزمون‌های عملی خبر داد. در کمترین زمان ممکن پس از برگزاری مجمع یادشده شورای عالی انجمن با تشکیل "کارگروه گواهی‌نامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل" مقدمات لازم برای صدور این گواهی‌نامه را فراهم کرد. در ادامه، پس از تشکیل جلسات مقدماتی کارگروه و تعیین شرایط داوطلبان و چگونگی برگزاری آزمون، سرانجام به موجب مصوبه‌ی جلسه‌ی مورخ ۲۵ فروردین ۱۳۹۸ شورای عالی و مصوبه‌ی جلسه‌ی مورخ ۴ اردیبهشت ۱۳۹۸ کارگروه، «طلاعیه‌ی شماره‌ی (۱): فراخوان ثبت‌نام در آزمون گواهی‌نامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل مورخ ۲۰ و ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۸» از سوی دبیرخانه انجمن صادر و ثبت‌نام از داوطلبان شرکت در این آزمون آغاز شد. به همین مناسبت، عصرگاه سه‌شنبه، ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۸، اعضای کارگروه با حضور در میزگردی در دفتر انجمن، نسبت به تبیین اهداف انجمن از طراحی این گواهی‌نامه و ارائه‌ی توضیحاتی مشروح درباره‌ی ابعاد مختلف این موضوع پرداختند. با توجه به این که در بخشی از این میزگرد توضیحاتی بااهمیت درباره‌ی چگونگی برگزاری آزمون و منابع مورد استفاده در آن ارائه شده بود، ویدئوی کامل این بخش از میزگرد بلافاصله برای اطلاع داوطلبان شرکت در آزمون مورخ ۲۰ و ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۸ از طریق کانال انجمن در آپارات (www.aparat.com/iica_ir) و تلگرام (t.me/iica_ir) منتشر شد و در اختیار این عزیزان قرار گرفت. متن کامل میزگرد که توسط سمیه وطن‌دوست به نوشتار درآمده است را نیز در ادامه می‌خوانید.

قاسمی: خدمت خانم و آقایان خیرمقدم می‌گویم. موضوع این میزگرد درباره‌ی گواهی‌نامه‌ی جدیدی است که انجمن حسابداران خبره‌ی ایران از زمستان

۱۳۹۷ ضوابط اولیه‌اش را تعیین کرد؛ و بعد از تشکیل کارگروه و مشخص شدن چارچوب اولیه‌ی آن، ۴ اردیبهشت ۱۳۹۸ فراخوان ثبت‌نام را صادر کردیم و به امید خدا در روزهای ۲۰ و ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۸ هم اولین آزمون این گواهی‌نامه در سه گروه جداگانه از داوطلبان برگزار خواهد شد. من با اجازه‌ی حاضران در میزگرد، هفت پرسش را به عنوان رئیس این میزگرد در نظر گرفته‌ام. اولین پرسش این که اساساً اهمیت این موضوع مالیات مشاغل، یعنی تکالیفی که در قوانین و مقررات مالیاتی بر عهده‌ی صاحبان مشاغل گذاشته شده است چیست؟ چون ما حسابداران تا به حال بیشتر با تکالیف اشخاص حقوقی (شرکت‌ها)، مالیات درآمد حقوق، ... آشنا بوده‌ایم. در حالی که می‌دانیم بازار ارائه‌ی خدمات حسابداری و مالیاتی به صاحبان مشاغل (چند میلیون شغل) بسیار گسترده‌تر از بازار ارائه‌ی این خدمات به اشخاص حقوقی (چند صد هزار شرکت) است.

شمس‌احمدی: اگر اجازه بدهید، من ابتدا مقدمه‌ای عرض کنم. الان یک مباحثی در دنیا خیلی مورد تاکید است، و در دستور کار کشورهای مختلف قرار گرفته است. این مباحث در چارچوب مفهوم "توسعه‌ی پایدار" از سوی سازمان ملل متحد مطرح شده و برای آن در سطح بین‌المللی برنامه‌ریزی شده است. هر سال هم گزارش مربوط به آن به‌روزرسانی می‌شود. بخش‌های مختلفی هم دارد. در این مفهوم می‌گویند توسعه باید همه‌جانبه باشد؛ هم توسعه‌ی اقتصادی، هم توسعه‌ی اجتماعی، هم توسعه‌ی زیست محیطی، ... یکی از موضوعاتی که در این توسعه‌ی پایدار مطرح است، بحث آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. خیلی تاکید دارند که در کنار آموزش‌های دانشگاهی حتماً کشورها برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هم برنامه‌ریزی کنند. بله، خوب؛ دانشگاه وظیفه‌اش این است که دانشجویان با مبانی نظری موضوعات - ما حسابداری را می‌گوییم - آشنا شوند. یعنی دانش‌آموختگان رشته‌ی حسابداری دانشگاه‌ها باید با مبانی نظری موضوعات آشنا شوند، با استانداردها آشنا شوند، ... در مجموع، پایه‌های نظری‌شان تقویت شوند. ولی از یک دانش‌آموخته‌ی رشته‌ی حسابداری دانشگاه‌ها انتظار نمی‌رود که بتواند فهرست معاملات فصلی یا اظهارنامه‌ی مالیاتی صاحبان مشاغل تنظیم کند. این جا نیاز به یک

آموزش‌های دیگری مطرح می‌شود، که شکاف بین تئوری و عمل را پر کند. یعنی دانش آموخته‌ای که آن مبنای نظری را فراگرفته است، حالا باید و در عمل بیاموزد که چطور باید این کارها را انجام داد. فلسفه‌ی وجودی راه‌اندازی مرکز آموزش انجمن (PACT) هم از ابتدا همین بود. ما الان چند سال است که در انجمن حسابداران خبره‌ی ایران داریم روی این مباحث تخصصی حسابداری کار می‌کنیم. و تا به حال، آزمون‌های دو گواهینامه‌ی حرفه‌ای "حسابدار مدیریت خبره (CMA)" و "حسابدار مالی خبره (CFA)" برگزار شده است، و هر سال هم برگزار می‌شود. داوطلبان این گواهینامه‌های حرفه‌ای آموزش‌هایی را می‌بینند، بعد در آزمون کتبی و متحدالشکل و سراسری برگزاری توسط انجمن شرکت می‌کنند، و اگر موفق به گذراندن آزمون شدند، این گواهینامه‌ها به آنان اعطا می‌شود. این گواهینامه‌ها نشان می‌دهد که این خانم یا آقا علاوه بر آن آموزش‌های دانشگاهی، آموزش‌های حرفه‌ای لازم را هم در این زمینه‌های تخصصی حسابداری مدیریت و حسابداری مالی دیده‌اند.

یکی از آن موارد تخصصی که ما در انجمن به آن فکر کردیم، همین بحث رعایت تکالیف مالیاتی صاحبان مشاغل است. این زمینه‌ی خدماتی مهم اصلاً انگار در حسابداری ایران فراموش شده بود. البته در گذشته هم مالیات این مودیان بیشتر بر مبنای توافق اخذ می‌شد. به همین دلیل، خدمات حسابداری مالیاتی مشاغل چندان موضوعیت پیدا نمی‌کرد. ولی حالا مودیان صاحبان مشاغل موظف شده‌اند که اظهارنامه‌ی عملکرد بدهند، اظهارنامه‌ی مالیات بر ارزش افزوده بدهند، فهرست معاملات فصلی بدهند، و فهرست حقوق کارکنان بدهد. ولی

نکته این جاست که اغلب این مودیان تخصص و توانایی انجام این تکالیف مالیاتی را ندارند. نمی‌دانند که چطور این فرم‌ها را تکمیل و ارسال کنند. حتی اصلاً نمی‌دانند که اگر این فرم‌ها را تکمیل و ارسال نکنند چه عواقب سنگینی برایشان خواهد داشت. یا نمی‌دانند که چطور از معافیت‌های قانونی استفاده کنند. البته هر کدام از این صاحبان مشاغل خودشان می‌توانند این کارها را انجام بدهند. ولی چون تخصص ندارند، تجربه‌ی انجام این کار را ندارند، حتماً برایشان مشکلاتی به وجود می‌آید و جرایم سنگینی در آینده به آنان تحمیل می‌شود.

به همین دلیل، ما دیدیم که چون رسالت انجمن این است، بیاییم و آموزش‌های لازم را در این ارتباط ارائه کنیم. بعد، گواهینامه‌ی مربوط را برای حسابداران واجد شرایط که موفق به گذراندن آزمون کتبی و عملی می‌شوند صادر کنیم. به این ترتیب، هم زمینه‌ای فراهم می‌شود که صاحبان مشاغل مالیات‌شان را درست اعلام کنند و بعداً با مشکل و جرایم سنگین مواجه نشوند، هم به شفافیت اقتصاد کمک می‌شود، هم به سازمان امور مالیاتی کمک می‌شود که اطلاعات دقیق و قابل اتکاء دریافت کند. ضمن این که، یک زمینه‌ی بسیار مناسب ایجاد فرصت‌های شغلی بسیار فراوان هم در سرتاسر کشور برای حسابداری فراهم می‌شود. ما در حسابداری نباید انتظار داشته باشیم که هر کسی لیسانس حسابداری می‌گیرد، بعد از دو سه سال رئیس حسابداری یا مدیر مالی یک شرکت بشود. مگر چند شرکت در کشور داریم؟ در حالی که این زمینه‌ی شغلی ارائه‌ی خدمات حسابداری مالیاتی به صاحبان مشاغل یک فرصت بسیار مناسب شغلی برای دانش‌آموختگان حسابداری است. حتی این حسابداران می‌توانند با

هم جمع شوند و موسسات خدماتی تاسیس کنند و کار خود را توسعه بدهند. در همه‌ی دنیا هم همین طور است. حتی خیلی از CPAها (حسابداران رسمی) در این زمینه فعالیت می‌کنند.

این هدف ما از طراحی این گواهینامه بوده است. تا فراموش نکردم هم بگویم، قرار است آزمون این گواهینامه توسط انجمن حسابداران خبره‌ی ایران برگزار شود. داوطلبان می‌توانند آموزش لازم را هر جا که خواستند ببینند. ولی آزمون توسط انجمن برگزار می‌شود. بسیار هم دقت در این کار می‌کنیم. یعنی اگر کسی در آزمون این گواهینامه‌ها به طور عملی از عهده‌ی پر کردن این فرم‌ها و اظهارنامه‌ها برنیاید، محال است بتواند موفق به دریافت این گواهینامه بشود. ضمن این که مدت اعتبار این گواهینامه‌ها هم یک ساله است، و دارندگان آنها باید بیایند و آموزش‌های حرفه‌ای مستمر مدنظر انجمن را بگذرانند تا از نظر تسلط به قوانین و مقررات مالیاتی به‌روز بمانند.

قاسمی: جناب آقای باتقوا لطفاً به پاره‌ای از این تکالیف مالیاتی صاحبان مشاغل اشاره بفرمایید. می‌خواهم حساسیت موضوع برای مخاطبان این موضوع روشن‌تر شود. البته مسلماً پیچیدگی تکالیف مالیاتی مشاغل به اندازه‌ی اشخاص حقوقی نیست. ولی به هر حال، چیز ساده‌ای نیست، و رعایت این تکالیف مالیاتی نیازمند تخصص و تجربه‌ی لازم است. مثلاً، همین طور که آقای شمس‌احمدی فرمودند، معافیت‌های متنوعی وجود دارد. اگر این تکالیف به‌درستی انجام نشود، جرایم بعضاً سنگینی گریبانگیر این مودیان خواهد شد. به این موارد لطفاً اشاره کنید.

باتقوا: خدمت‌تان عرض کنم، ما همیشه در جلسات و گردهمایی‌ها و همایش‌ها و فرصت‌های مختلف گفته‌ایم که مالیات وصولی کشور عمدتاً از محل اشخاص حقوقی است. حتی بیشتر به سراغ شرکت‌هایی رفته می‌شود که اظهارنامه می‌دهند. از بین آنها هم فقط یک بخشی شفاف هستند، که عمدتاً شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت و خصولتی و وابسته به صندوق‌ها هستند. یعنی شرکت‌هایی که اصلاً نمی‌توانند دودفته باشند. عمده‌ی توجه مقامات مالیاتی کشور صرف وصول مالیات از همین شرکت‌ها می‌شود، و صاحبان مشاغل تقریباً فراموش شده بودند. البته در مواردی هم اقداماتی انجام شده

منصور شمس احمدی، نایب رئیس شورای عالی، و عضو کارگروه گواهینامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل انجمن حسابداران خبره‌ی ایران

بود. مثلاً در مقطعی که آقای عسکری رئیس سازمان امور مالیاتی بود یک باره مالیات اصناف حدود هفتاد درصد اضافه شد. که البته بعدش با آن برخوردها مواجه شد. طلافروشان مغازه‌هایشان را بستند و ... صاحبان مشاغل همیشه از زیر بار قانون دررفته‌اند. مگر در قانون برنامه‌ی پنجم توسعه نداشتیم که صندوق‌های مکانیزه‌ی فروش در فروشگاه‌ها نصب شود؟ ولی هیچ وقت زیر بار نرفتند. چون این صندوق‌ها نرم‌افزاری دارد که به سازمان امور مالیاتی کشور وصل است. شفاف‌ترین راهکار برای شناسایی درآمد و مالیات عملکرد و مالیات بر ارزش افزوده‌ی صاحبان مشاغل همین صندوق‌های مکانیزه است. در کشورهای دیگر می‌بینیم که خیلی راحت این کار

انجام شده است. ولی در ایران تا حالا زیر بار نرفتند. نه تنها این صندوق‌ها راه قبول نکردند، بلکه نظارت بر دستگاه‌های کارتخوان را هم قبول نمی‌کنند. چون اصلاً نمی‌خواهند سازمان امور مالیاتی از درآمدشان مطلع شود. این صندوق‌ها که از الزامات قانون برنامه‌ی پنجم توسعه بود، به همین ترتیب که عرض کردم، عملیاتی نشد. تا این که در الزامات ماده‌ی ۱۶۹ اصلاحیه‌ی ۳۱ تیر ۱۳۹۴ قانون مالیات‌های مستقیم صندوق‌های مکانیزه دیده شد. در ماده‌ی ۲۷۴ ق.م.م. هم جرم مالیاتی تعریف شد. که اگر به تکالیف عمل نکنند، و مدارکی به دست بیاید با آنان برخورد خواهد شد. البته این فقط محدود به مودیان نیست. حتی اگر حسابداران و حسابرسان آنان هم مطلع شوند و به مقامات مالیاتی گزارش نکنند، آنان هم شریک جرم محسوب می‌شوند. ضمن این که، با این تکالیف مالیاتی و با این جرایم مالیاتی مشخصی که وجود دارد، هم بحث جرمی مالی مطرح است، و هم مجازات کیفری در پی خواهد داشت...

قاسمی: این‌ها الان اجرایی شده است؟

باتقوا: ... هنوز نه. برای پیگرد جرم مالیاتی یک مجموعه تمهیدات و تشکیلاتی پیش‌بینی شده است. مثلاً دادگاه مالیاتی باید تشکیل شود. بودجه‌ی لازم باید به قوه‌ی قضائیه داده شود. که تا الان نشده است. ولی با توجه به این که قانون از ابتدای سال ۱۳۹۵ لازم‌الاجراء بوده است، اگر بعد از این تاریخ جرمی اتفاق افتاده باشد، قابل پیگیری قضایی است. بنابراین، مسئولیت مودیان مالیاتی از جمله صاحبان مشاغل سنگین است.

مطلب دیگر این که ما همیشه فکر می‌کنیم حسابداران باید در شرکت‌ها مشغول به کار شوند. در حالی که در همین بخش مشاغل یک بازار بسیار بزرگ و تقریباً بکر وجود دارد. من از حدود ده سال پیش شماری از دوستانم را سراغ دارم، چه دانش‌آموختگان لیسانس حسابداری، و چه رشته‌های غیرمرتبط، مثلاً ریاضی، فیزیک، ... که هر کدام خدمات حسابداری مالیاتی شماری از این صاحبان مشاغل را در بخش‌های مختلف - آهن‌فروشان، طلافروشان، ... - بر عهده دارند، و از نظر درآمدی هم از یک مدیر مالی شرکت درآمد بسیار بیشتری

کسب می‌کنند، و بسیار هم راحت‌تر هستند. حتی بعضی از این دوستان در کنار انجام این خدمات بعضاً وارد آن کسب‌وکار هم شدند! (با خنده)

قاسمی: یعنی هم بازار کار خوبی است، و هم رفته‌رفته در حال تخصصی‌تر شدن است.

باتقوا: بله، بسیار تخصصی است. اگر صندوق‌های مکانیزه هم عملیاتی بشود، نقش حسابداران هم در ارسال فرم‌ها و اظهارنامه‌ها و هم در رعایت قوانین و مقررات مالیاتی بسیار پررنگ‌تر خواهد شد.

قاسمی: خانم تفرشی‌راد لطفاً بعضی از برجسته‌ترین تکالیفی که همین الان صاحبان مشاغل باید انجام بدهند را بفرمایید. مثلاً، کمتر از دو ماه دیگر تا ۳۱ خرداد باید اظهارنامه‌ی عملکرد بدهند. یا موارد برجسته‌ی دیگری که اگر هست، لطفاً بفرمایید.

تفرشی‌راد: در ابتدا اگر اجازه بفرمایید، من درباره‌ی گروه‌بندی هر یک از این صاحبان مشاغل توضیحاتی را عرض کنم. از ماده‌ی ۹۳ تا ماده‌ی ۱۰۳ قانون مالیات‌های مستقیم، مربوط به صاحبان مشاغل است. سازمان امور مالیاتی در آیین‌نامه‌ی ماده‌ی ۹۵ ق.م.م. صاحبان مشاغل را به سه گروه (اول، دوم، و سوم) تقسیم کرده است. در قانون قبلی این گروه‌بندی الف و ب و ج بود. معیار گروه‌بندی هم بر مبنای نوع فعالیت بود. ولی در آیین‌نامه‌ی فعلی این گروه‌بندی بر مبنای دو شاخص انجام می‌شود؛ حجم فعالیت، و نوع فعالیت. به این ترتیب عدالت مالیاتی بهتر محقق می‌شود. چون در قانون قبلی مشاغلی که در یک گروه بودند از نظر حجم فعالیت ممکن بود خیلی با هم متفاوت باشند. طبق آیین‌نامه‌ی فعلی، اگر حجم فعالیت مشاغل بالای ۳۰ میلیارد ریال باشد، گروه یک هستند. به علاوه‌ی این که شماری از انواع مشاغل هم فارغ از حجم فعالیت‌شان در این گروه گنجانده شده‌اند؛ مثلاً، دارندگان کارت‌های بازرگانی، صرافی‌ها، زایشگاه‌ها، هتل‌ها و هتل‌های سه ستاره به بالا مشاغل گروه یک هستند. تکالیف مالیاتی این مشاغل مشابه اشخاص حقوقی است.

قاسمی: یعنی از ابتدای سال ۱۳۹۵ این گروه از مشاغل هر سال اظهارنامه‌ی عملکرد ارائه کرده‌اند؟

تفرشی راد: بله. و اما گروه دوم، مشاغلی هستند که حجم فعالیت آنها بین ۲۰ تا ۳۰ میلیارد ریال است.

قاسمی: این حجم سالانه‌ی فروش است؟

تفرشی راد: بله، دقیقاً. و گروه سوم، سایر مشاغل هستند. یعنی مشاغلی که حجم سالانه‌ی درآمد آنها زیر ۲۰ میلیارد ریال است. و اما تکالیف گروه دوم چیست؟ اینها باید فرم‌های درآمد و هزینه را به صورت ماهانه پر کنند. و اظهارنامه‌ی عملکرد سالانه هم باید ارسال کنند. و نهایتاً، گروه سوم باید فرم‌های درآمد و هزینه را به صورت سالانه پر کنند. و اظهارنامه‌ی عملکرد سالانه‌ی گروه سوم را ارسال کنند. البته هر کدام از مشاغل این سه گروه، بسته به این که مشارکتی باشند یا انفرادی، فرم اظهارنامه‌ی عملکردشان متفاوت است.

خب، این درباره‌ی تکالیف مربوط به مالیات‌های مستقیم این اشخاص بود. از طرف دیگر، ما یک سری تکالیف مربوط به مالیات‌های غیرمستقیم داریم که بارزترین مصداق آن مالیات بر ارزش افزوده است، و در هفت مرحله فراخوان شده است. اولین مرحله ۱ مهر ۱۳۸۷، و آخرین مرحله‌ی آن ۱ مهر ۱۳۹۵ بود. خیلی از این مشاغل را فراخوان داده‌اند که بیایند و در سامانه‌ی ارزش افزوده ثبت نام کنند.

قاسمی: الان پس همه‌ی مشاغل مشمولند؟

تفرشی راد: بله، دقیقاً. مثلاً الان رستوران‌هایی که میز دارند، مشمولند. یا فست‌فودهایی که شعبه دارند مشمولند. متأسفانه اکثر آنها هم اطلاع ندارند. یا فکر می‌کنند حالا که فراخوان شده‌اند، اگر نروند و ثبت نام نکنند، بهتر است! در صورتی که برای همین ثبت نام نکردن ۷۵ درصد جریمه می‌شوند. و سایر جرایم دیگری که برای عدم رعایت این قوانین و مقررات وجود دارد.

پس این سه گروه مشاغل، یکی تکلیف تکمیل و ارسال اظهارنامه‌ی مالیات عملکرد سالانه‌شان را دارند (تا ۳۱ خرداد سال بعد). دوم، تکلیف تکمیل و ارسال اظهارنامه‌ی مالیات بر ارزش افزوده را دارند

(حداکثر تا ۱۵ روز پس از پایان هر فصل). سوم، تکالیف مقرر در ماده‌ی ۱۶۹ ق.م.م. برای خریدها و فروش‌های فصلی آنها است. ما در کلاس‌های آموزشی PACT، حدود دو و نیم جلسه مواد ۹۳ تا ۱۰۳ را آموزش می‌دهیم. بعد به سراغ ماده‌ی ۱۶۹ ق.م.م. می‌رویم. یک فایل تی‌تی‌ام‌اس است که آفلاین خریدها و فروش‌های فصلی را در آن پر می‌کنیم. دانشجویان یاد می‌گیرند که هر خرید و فروشی را در کجای این فرم وارد کنند. مثلاً، در ماده‌ی ۱ ق.م.م. "از ایران" و "در ایران" ذکر شده است. اگر "در ایران" است، در این سامانه آیکن مشخصی دارد، که در آن جا باید ثبت شود. یا اگر مصداق "از ایران" است، در جای دیگری باید ثبت شود. این‌ها ریزه‌کاری‌هایی است که عملاً باید آموزش داده شود. در واقع، بندهای ۲، ۳ و ۴ این ماده درباره‌ی مشاغل است. یعنی به چه اشخاص حقیقی مالیات تعلق می‌گیرد. در اصلاحیه‌ی ۳۱ تیر ۱۳۹۴، یکی از مهم‌ترین تغییراتی که در قانون اعمال شد، در مواد ۱۷۲ تا ۱۷۶ بود، که درباره‌ی معاونت و مباشرت در جرم مالیاتی صحبت شده است. مثلاً، در ارتباط با ماده‌ی ۱۶۹ ق.م.م. اگر فهرست ارسال نشود، ۱ درصد جریمه دارد. ولی اگر از شماره‌ی ملی یا کد اقتصادی دیگران استفاده کنند، یا شماره‌ی ملی و کد اقتصادی خودشان را در اختیار دیگران بگذارند ۲ درصد جریمه به آنان تعلق می‌گیرد. و طبق این ماده، دو نیم درصد هم ماهانه جریمه تعلق می‌گیرد؛ از زمان دیرکرد پرداخت مالیات‌شان. پس ماده‌ی ۱۶۹ ق.م.م. شاید اصل مالیاتش خیلی نباشد، ولی بیشتر این جریمه‌هایش است که خیلی سنگین می‌شود. از طرف دیگر، مقامات مالیاتی هم در اعمال تخفیف و بخشودگی این جرایم، با دشواری مواجه می‌شوند. چون طبق مواد ۱۷۲ تا ۱۷۶ با جرم مالیاتی طرف هستند.

قاسمی: خانم تفرشی راد یک تکلیف دیگری هم ظاهراً در ارتباط با ارسال فهرست حقوق کارکنان بر عهده‌ی این صاحبان مشاغل است. لطفاً در این باره هم توضیح بفرمایید.

تفرشی راد: بله. در واقع نکته‌ی سوم همین است. یعنی همان طور که اشخاص حقوقی مکلفند که فهرست حقوق کارکنان خود را ماهانه ارسال کنند.

اشخاص حقیقی (صاحبان مشاغل) هم مکلفند که فهرست افراد حقوق‌بگیر خود را اعلام کنند. حتی اگر مشمول مالیات نباشند، ولی در قالب اظهارنامه‌ی حقوق باید اظهار کنند. این اشخاص گمان می‌کنند که اگر این اظهارنامه را ارسال نکنند، حتماً باید مالیات بدهند. در صورتی که این طور نیست. اظهارنامه صرفاً ابراز است. ممکن است که اصلاً به آستانه‌ی پرداخت مالیات نرسند.

قاسمی: این تکلیف از چه زمانی بوده است؟

تفرشی راد: همیشه بوده است. هم طبق قانون قدیم، و هم طبق اصلاحیه‌ی اخیر. متأسفانه معضلی

محسن قاسمی، سردبیر مجله‌ی حسابدار، دبیرکل، و عضو کارگروه گواهینامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل انجمن حسابداران خبره‌ی ایران

که وجود دارد، و من خودم دیده‌ام، این است که مثلاً برای پزشکان یک فردی را می‌آورند که اصلاً هم با حسابداری و مالیات آشنا نیست؛ ولی ۳۱ خرداد می‌آید و به سرعت برای آنان اظهارنامه تکمیل می‌کند. پر کردن اظهارنامه یک چیز است. ولی یک سال بعد مودی باید بابت اطلاعات تک تک این جداول جواب بدهد! فقط پر کردن اظهارنامه نیست. پاسخگویی بعدش خیلی مهمتر است.

قاسمی: اتفاقاً این معضل بزرگی است. چون خیلی از صاحبان مشاغل برای پر کردن اظهارنامه‌هایشان به کافی‌نت‌ها مراجعه می‌کنند! این واقعا چیز عجیبی است. عجیب‌تر از آن این است که کافی‌نت‌ها

از طریق اتحادیه‌شان با مقامات مالیاتی مذاکره کرده‌اند و محدودیت ارسال بیش از یک اظهارنامه از دستگاه‌های رایانه‌ی آنها برداشته شده است. ولی موسسات حسابداری که مسلماً متخصصان این کار هستند، با این محدودیت مواجه هستند. البته ما از طریق انجمن با وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی مکاتبه کرده‌ایم و ضمن معرفی "گواهینامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل" مزایایی را برای دارندگان این گواهینامه درخواست کرده‌ایم که یکی از آنها همین مورد است. امیدواریم هر چه زودتر محقق شود. به هر حال، صاحبان مشاغل که برای ارسال اظهارنامه‌های خود به کافی‌نت‌ها مراجعه می‌کنند، باید نگران عواقب بعدی این کار باشند. در این جا

مصطفی باتقوا، عضو شورای عالی، و عضو کارگروه گواهینامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل انجمن حسابداران خبره‌ی ایران فقط ارسال اظهارنامه مهم نیست. هر خطایی که در این کار صورت پذیرد عواقب بعضاً سنگینی در آینده خواهد داشت.

باتقوا: یک نکته‌ای که در این جا مناسب است ذکر شود، نبود زیرساخت‌های لازم برای گردآوری اطلاعات لازم توسط سازمان امور مالیاتی است. به همین دلیل، آخر سال یک سری فرم‌ها را برای رفع تکلیف از یک سری درآمدها و هزینه‌ها، عمدتاً هم منجر به زیان (!) پر می‌کنند و ارسال می‌کنند. دولت هم هیچ منابع اطلاعاتی از این‌ها ندارد. این بحث امروز مالیات بر درآمد پزشکان است. مگر نگفته‌اند که هر کسی دستگاه کارتخوان نداشته باشد، مصداق فرار مالیاتی است؟ ولی هنوز دولت نتوانسته است

پزشکان را وادار کند که حداقل دستگاه کارتخوان در مطب‌های خود بگذارند.

قاسمی: جناب آقای غریب این طور که به نظر می‌رسد، سازمان امور مالیاتی تا به حال آن برخورد قانونی لازم و طبق مَرّ قانون را با صاحبان مشاغل نکرده است. مثل همین مورد پزشکان که آقای باتقوا گفتند، و مصادیق دیگری که ما هر روز شاهد آنها هستیم. ولی قاعدتاً هر چه جلو می‌رویم، سازمان امور مالیاتی بیشتر بر رعایت این تکالیف مالیاتی نظارت خواهد کرد. به همین دلیل، صاحبان مشاغل نباید تصور کنند که رویه‌ی گذشته برای همیشه برقرار خواهد بود. لطفاً نظر خودتان را در این ارتباط بفرمایید.

غریب: همین صاحبان مشاغل و مودیان دیگر بعضاً می‌پرسند که ما اصلاً چرا باید مالیات بدهیم؟ همه می‌دانیم که مالیات یک درآمد پاک ملی است. دولت می‌تواند با استفاده از درآمدهای مالیاتی، خدماتی را که مد نظر است به شهروندان ارائه کند. اگر مالیات نبود، اساساً فضایی برای کسب درآمد در اختیار اشخاص مختلف نبود. پس حالا که این فضای کسب و کار توسط حاکمیت فراهم شده است، هر کسب‌وکاری باید سهم خود را برای بقای این شرایط پرداخت کند. درست است که شرایط کسب و کار سخت است. درست است که مسائل و مشکلاتی وجود دارد. ولی به هر حال، اگر منابع مالیاتی نباشد، همین شرایط هم وجود نخواهد داشت. گزارش‌های جهانی را که ملاحظه می‌کنیم، بعضاً چیزی حدود ۸۰ درصد موفقیت دستگاه‌های مالیاتی در کشورهای مختلف به دلیل آموزش بوده است. این خیلی درصد بزرگی است. و کشورهای موفق در بحث مالیاتی، کارشان وصول مالیات نیست. بلکه کارشان جمع‌آوری مالیات است. چرا؟ چون در زمینه‌ی آموزش خوب کار کرده‌اند.

یکی دیگر از کارهایی که در کشورهای موفق انجام می‌شود، راه‌اندازی آژانس‌های مالیاتی است. این همان بحث برون‌سپاری است که در تبصره‌ی ۲ ماده‌ی ۲۱۹ اصلاحیه‌ی سال ۱۳۹۴ ق.م.م. پیش‌بینی شده است. دولت نباید همه‌ی کارها را خودش انجام دهد. کارهای خدماتی باید به بخش

غیردولتی واگذار شود. طبق ضوابطی که در سازمان امور مالیاتی وضع شده است یا در حال تکمیل است، این کار در آینده انجام خواهد شد. سازمان امور مالیاتی از اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی ارائه‌ی این خدمات می‌خواهد که طبق ضوابط تعیین‌شده به ارائه‌ی این خدمات نهادی و غیرنهادی به مودیان مالیاتی بپردازند. کارهای نهادی مثل، شناسایی مودیان مالیاتی، و کارهای غیرنهادی مثل ارسال اظهارنامه‌های مختلف مالیاتی، پیگیری اعتراضات، پیگیری ممنوع‌الخروجی، ... هستند.

خب، حالا بحثی که مطرح می‌شود، این است که چه افرادی می‌توانند این آژانس‌ها را اداره کنند، یا در آنها کار کنند؟ مسلماً افرادی که آموزش دیده هستند. این یکی از فرصت‌هایی است که در آینده دارندگان گواهینامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل می‌توانند از آن استفاده کنند. انجمن حسابداران خبره‌ی ایران به عنوان یک نهاد حرفه‌ای غیردولتی می‌تواند از این طریق هم به دولت برای وصول بهتر مالیات کمک کند، هم اشتغال مناسبی را برای حسابداران به وجود آورد، و هم به مودیان مالیاتی کمک کند که از همه‌ی معافیت‌های مالیاتی استفاده کنند و دچار جریمه‌های مالیاتی نشوند.

یک بحث بسیار مهم دیگری که عزیزان هم اشاره کردند، بحث جرم مالیاتی است. قبلاً اگر اشتباه یا تخلفی می‌شد، یک مبلغی به عنوان جریمه پرداخت می‌شد، و تمام! ولی جرم‌های مالیاتی که در اصلاحیه‌ی جدید قانون مطرح شده است، به این سادگی نیست. یک سری از حقوق شهروندی از مجرمان مالیاتی سلب می‌شود. و نکته‌ی دیگر این که این جرم‌های مالیاتی گریبانگیر افراد مختلف از جمله حسابداران و حسابرسان خواهد شد. یعنی عیناً مثل اعضای هیئت مدیره درگیر هستند. این نشان‌دهنده‌ی حساسیت جایگاه حسابداران در نظام جدید مالیاتی است. و این که چقدر مهم است که یک حسابدار باید شناخت کامل مالیاتی داشته باشد. یعنی یک حسابدار موفق فقط نباید بر استانداردهای حسابداری مسلط باشد. بلکه باید بر قوانین و مقررات مالیاتی نیز تسلط پیدا کند. چون در جاهایی که کار می‌کنند، خواه ناخواه باید پاسخگوی عواقبی باشند که بعضاً هیچ اطلاعی از آنها نداشته‌اند!

شمس احمدی: یک بحث ریشه‌ای هم این جا مطرح است. این که مودیان و سازمان امور مالیاتی به یکدیگر اعتماد نداشته‌اند. تا به حال که این طور بوده است. البته مودی که می‌گویم، منظورم شرکت‌ها است. چون مشاغل که تا به حال اصلاً به این شکل درگیر نبودند. شرکت می‌گوید اگر من همه چیز را درست و حسابی بگویم، ممیز هم می‌آید و یک چیزی به آن اضافه می‌کند و از ما می‌گیرد. از آن طرف، سازمان امور مالیاتی هم می‌گوید این مودی که حتماً دودفته است. پس یک جور دیگر برخورد کنیم. این بی‌اعتمادی باید یک جایی بشکند. بین دو طرف باید اعتماد متقابل برقرار شود. اگر من اظهارنامه‌ای می‌دهم، مطمئن باشم که سازمان امور مالیاتی می‌پذیرد. و دیگر دنبال بهانه و علی‌الراس و این‌ها نیست. البته یکی از دلایل هم شاید این بوده است که پایه‌ی مالیاتی کشور ضعیف بوده است. یعنی همه‌ی مالیات‌ها از شرکت‌ها بوده است. بیشتر هم شرکت‌های بزرگ و بورسی و شفاف‌تر که کمتر امکان تخلف داشتند. ولی مشاغل تا به حال مالیات متناسب با درآمدشان را نمی‌دادند. این را همه‌ی ما می‌دانیم؛ سوپرمارکت‌ها، آهن‌فروش‌ها، طلافروش‌ها، پزشکان، ... پایه‌ی مالیاتی باید گسترش پیدا کند. مردم به صورت روزمره با این مسئله روبرو هستند. مثلاً من کارمند در تاکسی نشستم، یک خودروی پورش جلویم دارد می‌رود. با خودم می‌گویم این الان دارد چقدر مالیات می‌دهد، من کارمند چقدر دارم مالیات می‌دهم. واقعاً هم اگر موشکافی کنیم می‌بینیم اختلاف زیاد است. اگر این مالیات مشاغل که تا به حال واقعاً مطرح نبوده است، خوب جا بیفتد، و همه بدانند که هر کسی در این کشور درآمد دارد، مالیات آن را هم دارد می‌دهد، آن اعتماد هم به مرور جلب می‌شود. البته آموزش هم خیلی مهم است. در دبستان‌ها، دبیرستان‌ها و دانشگاه‌ها باید این مباحث مالیاتی آموزش داده شود. این به بهبود فرهنگ مالیاتی کمک می‌کند. همین مباحثی که امروز مطرح شد را خیلی از صاحبان مشاغل اصلاً نمی‌دانند. مثلاً نمی‌دانند آخر خردادماه باید بروند چه کار کنند. البته جریمه‌اش را بعداً باید بدهد. سازمان امور مالیاتی باید برای این آموزش‌ها پیش‌قدم بشود. انجمن حسابداران خبره‌ی ایران هم آماده است که کمک بکند. در مراکز استان‌ها، اتاق‌های بازرگانی، ... این آموزش‌ها باید ارائه شود.

این گواهینامه‌ها هم که در حال صدور است و حتماً به این موضوع کمک خواهد کرد. در مجموع، ما باید به این سمت حرکت کنیم.

قاسمی: یک مورد دیگری که مطرح است و بعضی از همکاران از ما می‌پرسند، این است که برآورد ما از این بازار کار خدمات مالیاتی مشاغل چیست؟ الان می‌دانیم که صاحبان مشاغلی که مکلف به رعایت این تکالیف مالیاتی هستند به مراتب بیشتر از شرکت‌ها است. پس قاعدتاً یک بازار بزرگ و بکر وجود دارد. این را قدری درباره‌اش صحبت کنیم. چون این مدت که ما در انجمن به این موضوع پرداخته‌ایم، شاید بعضی از اعضای محترم انجمن گمان کنند که ما داریم به یک بحث حاشیه‌ای می‌پردازیم. در حالی که این طور نیست. صحبت از یک بازار کار بسیار بزرگ، پایدار و گسترده در سرتاسر کشور است. یعنی یک بحث کاملاً جدی در حرفه‌ی حسابداری ایران است.

غریب: خب، دوستان تا به حال کمابیش درباره‌ی بحث تراکنش‌های بانکی شنیده‌اند. قانونگذار در قانون بودجه‌ی امسال هم قید کرده است. هر ماه باید گردش بانکی اشخاص حقیقی و حقوقی برای سازمان امور مالیاتی فرستاده شود. این یکی از بخش‌های اطلاعاتی است که سازمان امور مالیاتی هیچ وقت به آن دسترسی نداشت. با دسترسی به این اطلاعات بخش بزرگی از صاحبان مشاغل که فرار مالیاتی می‌کردند، شناسایی شدند. این قبلاً یکی از خط قرمزهای بانک‌ها بود. ولی مجموعه‌ی حاکمیت به این نتیجه رسید که با چشمان بسته نمی‌شود، عدالت مالیاتی برقرار کرد. همه به آن شرایط قبلی می‌خندیدند. می‌گفتند ما ده‌ها حساب بانکی داریم که شما به آن دسترسی ندارید. بعضاً اعضای هیئت مدیره برای خودشان کار می‌کردند، شرکت برای خودش کار می‌کرد. این‌ها همه مصادیق فرار مالیاتی بود. و باعث شده بود که اصلاً صاحبان مشاغل هم دنبال تسلیم اظهارنامه‌ی مالیاتی نباشند. خیلی از شرکت‌ها هم همین طور بودند. مثلاً طبق آمار حدود یک میلیون شرکت ثبت‌شده داریم. ولی حدود ۲۷۰ هزار شرکت از بین آنها اظهارنامه‌ی مالیاتی ارسال می‌کنند. و طبق مقاله‌ای که من تهیه کرده بودم، حدود ۸۷ درصد وصولی مالیات از هزار شرکت بوده

است! یعنی کمتر از چهار دهم درصد شرکت‌هایی که اظهارنامه ارسال می‌کنند. این جامعه‌ی صاحبان مشاغل که الان موضوع بحث ما است، تا به حال حدود هفت، هشت درصد از منابع مالیاتی کشور را تامین می‌کردند. ولی با عملیاتی شدن بحث رسیدگی به تراکنش‌های بانکی این سهم بسیار بیشتر از این‌ها محقق خواهد شد.

قاسمی: یعنی فرمایش شما این است که الان چون اجزای نظام جامع مالیاتی در حال تکمیل شدن است، این کمک می‌کند که خودبه‌خود بازار خدمات مالیاتی مشاغل هم گسترده‌تر شود. یعنی صاحبان مشاغلی که می‌آیند به سمت این که تکالیف

کتابیون تفرشی‌راد، عضو کارگروه گواهینامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل انجمن حسابداران خبره‌ی ایران

مالیاتی‌شان را رعایت کنند، طبیعتاً تعدادشان بیشتر خواهد شد.

غریب: صد در صد!

شمس احمدی: آقای غریب الان چه تعداد شغل مشمول این تکالیف مالیاتی هستند؟ آماری دارید؟ مثلاً الان خردادماه که فرا برسد چه تعداد صاحبان مشاغل باید اظهارنامه ارسال کنند؟ حدوداً؟

غریب: ببینید. آماری که وجود دارد. یعنی صاحبان مشاغلی که خودشان آمده‌اند و اظهارنامه داده‌اند، تقریباً یک چیزی حدود دو و نیم میلیون اظهارنامه بوده است. به جرئت می‌توان گفت این تعداد حدود

نیمی از تعداد واقعی صاحبان مشاغلی است. یعنی حداقل باید در سرتاسر کشور پنج میلیون صاحبان مشاغل داشته باشیم. خیلی از آنان می‌گویند، سازمان امور مالیاتی که ما را تا به حال شناسایی نکرده است. خیلی از صاحبان مشاغل هم اصلاً نمی‌دانند که مشمول این تکالیف هستند. مثلاً طبق ماده‌ی ۷۷ ق.م.م. بساز و بفروش‌ها جزو مشاغل گروه‌بندی شده‌اند، و مکلف به ارسال اظهارنامه هستند. ولی خیلی‌ها پشان اصلاً خبر ندارند!

شمس احمدی: ما اصلاً همان دو و نیم میلیون شغل را فرض می‌کنیم. فرض هم می‌کنیم که هر کدام از حسابدارانی که موفق به گرفتن این گواهینامه‌ی

مهدی غریب، عضو کارگروه گواهینامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل انجمن حسابداران خبره‌ی ایران

خدمات مالیاتی مشاغل از انجمن حسابداران خبره‌ی ایران می‌شوند، به طور میانگین، به بیست و پنج صاحب شغل خدمات بدهند. یعنی همین طور سرانگشتی ظرفیت ایجاد یکصد هزار شغل برای حسابداران سرتاسر کشور وجود دارد. دولت برای ایجاد هر شغل چقدر باید سرمایه‌گذاری کند؟ الان برآورد چقدر است؟

قاسمی: روایت‌ها متفاوت است. از حدود دویست میلیون تومان تا حدود دو، سه میلیارد تومان (در صنایعی مثل نفت و پتروشیمی) آماری است که وجود دارد.

شمس احمدی: خب! اگر با همین حداقل دویست میلیون تومان هم حساب کنیم، دولت برای ایجاد

این تعداد شغل باید حدود بیست هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری کند! مبلغی که نزدیک به دو برابر بودجه‌ی عمرانی واقعی سال‌های اخیر کشور است. این در حالی است که ما در حرفه‌ی حسابداری ایران و در انجمن حسابداران خبره‌ی ایران با منابع مالی نزدیک به صفر توان ایجاد این تعداد شغل در کشور را داریم.

غریب: ظرفیت اشتغال‌زایی که در این زمینه وجود دارد، بسیار بزرگ است. مخصوصاً چون بحث صندوق‌های مکانیزه‌ی فروش هم کاملاً جدی است، و دیر یا زود عملیاتی خواهد شد. بنابراین، دیگر فقط پای حساب و کتاب و عدد و رقم مطرح است. بحث تعیین مبلغ دقیق درآمد مطرح است. مثلاً از امسال به بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها تکلیف شده است که باید ده درصد مالیات علی‌الحساب از پرداختی به پزشکان کسر کنند. خب این پزشک باید برای خودش مشخص بکند که چقدر علی‌الحساب پرداخت کرده است؛ چقدر درآمد داشته است؛ از چه مشوق‌ها و معافیت‌های مالیاتی می‌توانسته است استفاده کند؛ و چطور اظهارنامه تنظیم کند که در آینده با جریمه مواجه نشود. یا مثلاً مهندسان ناظری که الان فعالیت می‌کنند، جزو اشخاصی هستند که مشمول ضوابط مالیات بر ارزش افزوده هستند، و فهرست معاملات فصلی هم باید ارسال کنند. در حالی که خیلی‌ها پشان اصلاً خبر ندارند. ولی همه‌ی اشخاصی که با این صاحبان مشاغل دارند کار می‌کنند، در اجرای ماده‌ی ۱۶۹ مکرر ق.م.م. مکلفند که اطلاعات آنان را برای سازمان امور مالیاتی کشور ارسال کنند. حتی خود سازمان نظام پزشکی و سازمان نظام مهندسی هم مکلف هستند که اطلاعات اعضای خود را به سازمان امور مالیاتی اعلام کنند. و اگر این سازمان‌ها اطلاعات اعضای خود را ارسال نکنند جریمه می‌شوند. علاوه بر این، مکلف به پرداخت مالیات از طرف آن پزشکان و مهندسان هم می‌شوند. پس شرایط بسیار حساس است. در اصفاف هم همین طور است.

باتقوا: یک نکته‌ی مهمی که جا دارد در این جا ذکر کنیم، درباره‌ی رویه‌ی توافق سازمان امور مالیاتی با مودیان است. رویه‌ی توافق همیشه به ضرر حرفه‌ی حسابداری بوده است. چون وقتی شما برای پرداخت

مالیات توافق می‌کنید، دیگر به حسابدار نیاز ندارید. نهایتاً با یک حساب‌نگه‌دار دیپلمه کارتان راه می‌افتد. البته سازمان امور مالیاتی در مقاطع مختلف عزم کرده است که مالیات شفاف و دقیق را از اشخاص مختلف دریافت کند. ولی متأسفانه در لحظه‌ی آخر از بالا فشار آمده است و باز به توافق تن داده‌اند. در آینده هم اگر قرار باشد این رویه تکرار شود، همه‌ی این پیش‌بینی‌ها نقش بر آب می‌شود! ولی اگر به سازمان امور مالیاتی اجازه بدهند که اصولی عمل کند، قطعاً شرایط مناسبی برای حسابدارانی که می‌خواهند در این زمینه‌ی شغلی فعالیت کنند، فراهم خواهد شد.

نکته‌ی دیگر این که، در طرح نظام جامع مالیاتی که مهم‌ترین اصلاحات انجام‌شده در نظام مالیاتی کشور است، به سازمان امور مالیاتی اجازه داده شده است که به سامانه‌های مختلف اطلاعاتی مربوط به مودیان دسترسی داشته باشد. چون ما از سال ۱۳۹۸ دیگر مالیات علی‌الراس نداریم. یعنی سازمان امور مالیاتی باید به استناد اطلاعات این سامانه‌های مختلف مالیات این مودیان را شناسایی کند. یکی از این سامانه‌ها همین سامانه‌ی معاملات فصلی و مالیات بر ارزش افزوده است. اگر سازمان امور مالیاتی این رویه‌ی اصولی را ادامه بدهد، قطعاً این حسابداری مالیاتی مشاغل به خوبی جا می‌افتد. درآمد بسیار خوبی هم برای این حسابداران خواهد داشت. و منجر به شفافیت مالیاتی در کشور خواهد شد. یعنی از جنبه‌های مختلف مفید خواهد بود. انجمن حسابداران خبره‌ی ایران هم به عنوان یک نهاد حرفه‌ای که در این زمینه پیش‌قدم شده است، می‌تواند رسالت خود را در جامعه ایفا کند.

تفرشی‌راد: آقای قاسمی شما یک پرسش خوبی را پرسید که این موضوع چقدر اهمیت دارد؟ و این که بعضی همکاران گمان می‌کنند این موضوع یک موضوع حاشیه‌ای است. همین طور که آقای باتقوا هم گفتند، شاید یکی از مهم‌ترین تغییرات قانون مالیات‌ها، بحث ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. است. دوستان مالیاتی که الان می‌آیند و در شرکت‌ها رسیدگی انجام می‌دهند، ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. قدیم را اعمال می‌کنند؛ بنده‌های ۱ و ۲ و ۳ آن را. از تصویب قانون،

که ۳۱ تیر ۱۳۹۴ بود، و از ابتدای سال ۱۳۹۵ که قانون لازم‌الاجرا شد، سه سال دوران گذار بود. پس از سال ۱۳۹۸، ما وارد دوران طرح جامع مالیاتی شده‌ایم که ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. جدید اعمال می‌شود.

قاسمی: لطفاً جزئیات این ماده را بفرمایید.

تفرشی‌راد: ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. قدیم سه بند داشت. بند اولش تکالیف مالیاتی اشخاصی است که پس از پایان سال مالی‌شان چهار ماه فرصت دارند که اظهارنامه‌شان را بدهند. بعد ماده‌ی ۹۲ ق.م.م. را داریم که دوستان مالیاتی می‌آیند و رسیدگی می‌کنند. اسناد و مدارک را می‌خواهند. صورتجلسه می‌کنند. ولی بالای آن فرم‌ها می‌نویسند که در اجرای تبصره‌ی ۲ ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. قدیم است. و بعد بند ۳ این ماده را داریم که اگر این مدارک مشکلی داشته باشد، مشمول این بند ۳ می‌شوند. ولی این ضوابط ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. قدیم است. در حالی که ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. جدید هیچ کدام از این بندها را ندارد، و در آن به طرح جامع مالیاتی اشاره شده است. یعنی سامانه‌های مختلفی که وجود دارند، مثل گمرک، ثبت اسناد، معاملات فصلی، ... و به هم متصل هستند، و بدین ترتیب، اگر مودی اطلاعات خلاف واقع ابراز کند مشخص می‌شود. من خودم مثلاً وقتی بازار می‌روم و از صاحبان مشاغل می‌پرسم که آیا اظهارنامه‌ی مالیات داده‌اید؟ می‌گویند چرا اظهارنامه بدهیم؟ ما پارسال این قدر مالیات توافقی داده‌ایم. امسال نهایتاً پنج درصد بیشتر توافق می‌کنیم. در صورتی که این رویه تا پایان سال ۱۳۹۷ بود. ما در سال ۱۳۹۸ که بعد دیگر رویه‌ی توافق مالیاتی نداریم. چون اصلاً دیگر علی‌الراس نداریم. پس نکته‌ی کلیدی در ارتباط با مالیات مشاغل همین عملیاتی شدن ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. جدید از ابتدای سال ۱۳۹۸ است.

شمس احمدی: پس در پاسخ به نگرانی آقای باتقوا باید بگوییم که سازمان امور مالیاتی کشور دارد به این سمت حرکت می‌کند. و قاعدتاً رویه‌ی توافق که در گذشته متداول بود، دیگر اعمال نخواهد شد. چون اصلاً راه چاره‌ای هم وجود ندارد. ما تا کی می‌توانیم این رویه‌ی توافقی را ادامه بدهیم؟

باتقوا: جناب آقای شمس احمدی فرمایش شما درست است. ولی یک متن بدی در ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. است. شما هم در سمینار مالیاتی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران که دبیر سمینار بودید به آن اشاره کردید. جناب آقای وزیر اقتصاد هم تشریف داشتند. البته در قالب طنز گفتید. در این ماده‌ی ۹۷ ق.م.م. گفته است (نقل به مضمون) هر کی اظهارنامه ندهد، سازمان امور مالیاتی برایش اظهارنامه تنظیم می‌کند! این خیلی متن بدی است. طرف که این متن را بخواند، می‌گوید خب من اگر ننویسم، خودش می‌آید و برایم می‌نویسد. پس نیاز نیست من بایم و حسابدار استخدام کنم. من واقعاً فلسفه‌ی این متن را نمی‌دانم چه بوده است. اگر آقای غریب اطلاع دارند لطفاً بفرمایند. آقای شمس در آن سمینار به طنز گفتند که سازمان مالیاتی ما سازمان مالیاتی نمونه است؛ چون هر کسی اظهارنامه ندهد، خود سازمان مالیاتی برایش اظهارنامه تهیه می‌کنند! (با خنده)

غریب: ببینید. در ماده‌ی ۱ ق.م.م. می‌گوید همه مشمول پرداخت مالیات هستید، و باید مالیات پرداخت کنید. وقتی قانونگذار می‌گوید شما باید مالیات بدهید، قبل از این که مامور او بیاید و مالیات بگیرد، شما خود اظهار می‌کنی. مثل گمرک است. مثلاً می‌گویند من چنین جنسی می‌خواهم صادر کنم، و یک اظهارنامه می‌دهید. یا برای واردات همین طور است. یعنی مبنا بر خوداظهاری است. ولی وقتی مودی مالیاتی خودش مالیاتش را اظهار نمی‌کند، سازمان امور مالیاتی بر مبنای سامانه‌ها و اطلاعاتی که در اختیار دارد، می‌آید و مالیات او را تعیین می‌کند. می‌گوید تو اظهار نکردی، ولی من چگون وظیفه دارم مالیات بگیرم، من تعیین می‌کنم. این ادعای من است. حالا تو اگر ادعای دیگری داری، بیا و بگو.

شمس احمدی: یعنی این طور نیست که سازمان امور مالیاتی مثل رویه‌ی توافقی گذشته بیاید و به مودی بگوید حالا چه مبلغی مالیات بنویسیم. این طور نیست. بلکه بر مبنای اطلاعات مختلفی که از مودی در سامانه‌های مختلف موجود است، مالیات او تعیین می‌شود.

باتقوا: نه! یک کلمه‌ی "برآورد" این جا ذکر شده است که خیلی بد است. کار را خراب کرده است. برآورد یعنی شمشیر را به دست ممیز داده است.

غریب: این برآورد مثل گذشته نیست. قبلاً ممیز می‌آمد و فروش را برآورد می‌کرد. بعد ضرایب مالیاتی را بر آن اعمال می‌کرد. یعنی در گذشته برآورد فروش بود. ولی الان برآورد فروش نیست. بلکه برآورد بهای تمام‌شده است. الان مبلغ فروش در سامانه‌ها مشخص است. بهای تمام‌شده هم برآورد می‌شود، و مبلغ مالیات تعیین می‌شود. البته باز به مودی یک ماه فرصت داده می‌شود که او هم بیاید و دوباره خودش اظهار کند. ولی وقتی مودی این کار را نکند، یعنی برآورد سازمان امور مالیاتی را پذیرفته است.

ولی باز هم می‌گویم که ما در بحث آموزش خیلی بیشتر باید کار کنیم. یک بار من از آقای دوانی خواستم خارج از کشور که می‌روند، نمونه‌های اظهارنامه‌های آنها را بیاورد که من ببینم. مدتی بعد آمدند و کلی فرم اظهارنامه با خودشان آورده بودند. گفتم همه‌ی این‌ها اظهارنامه است؟! گفت بله. آنها را که نگاه می‌کردم، به یک نمونه‌ی اظهارنامه‌ی کوچکی، روی برگه‌های آ پنج (نیم‌برگ)، رسیدم که روی آن عکس بچه‌ها و عروسک‌هایشان بود. گفت: این‌ها برای بچه‌های دبستانی است! برای این که مالیات را یاد بگیرند، یک خیابانی در آن جا هست، که می‌آیند آن جا و عروسک‌هایشان را می‌فروشند. بعد این اظهارنامه‌ها را پر می‌کنند و مالیات‌هایشان را می‌دهند!

شمس احمدی: برخورد قانونی با متخلفان مالیاتی هم بسیار اهمیت دارد. در کشورهای توسعه‌یافته وقتی کسی فرار مالیاتی دارد، از زندگی ساقط می‌شود. در کشور ما هم به مرور باید همین طور شود. مثلاً همین افرادی که پرونده‌های مفاسد اقتصادی دارند، حتی اگر تبرئه بشوند هم بعد باید سازمان امور مالیاتی بیاید و مالیاتشان را مطالبه کند و در رسانه‌ها هم اعلام شود. در کشورهای توسعه‌یافته چرا پرونده‌های مالیاتی هنرپیشگان و ورزشکاران این قدر سر و صدا بر پا می‌کند؟ چون این‌ها باعث جلب توجه جامعه به تکالیف مالیاتی و باعث توسعه‌ی فرهنگ مالیاتی می‌شود.

قاسمی: اگر اجازه بفرمایید، قدری هم بپردازیم به نخستین آزمون "گواهینامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل" که قرار است در روزهای ۲۰ و ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۸ توسط انجمن برگزار شود. چون تعداد زیادی از داوطلبانی که در آزمون ثبت‌نام کرده‌اند، عزیزی هستند که در دوره‌های آموزشی مرکز آموزش انجمن (PACT) شرکت نکرده‌اند. لطفاً برای اطلاع این عزیزان بفرمایید که نحوه‌ی برگزاری آزمون چگونه است؟ و چه منابعی را باید مطالعه کنند؟

غریب: منابع آزمون یکی باب اول ق.م.م. است که دو ماده بیشتر ندارد. در آن مواد مقرر شده است که همه‌ی مشاغل مشمول پرداخت مالیات هستند. بعد فصل مشاغل است. وقتی می‌گوییم فصل مشاغل، یعنی هم مواد قانونی این فصل، و هم آیین‌نامه‌ها و بخش‌نامه‌های آن باید مطالعه شود. در همین مواد، آیین‌نامه‌ی تحریر دفاتر قانونی هست که مهم است. البته آیین‌نامه‌ی جدید با همه‌ی تغییراتی که طی این مدت داشته است. آیین‌نامه‌ی دیگری که در این فصل نیست ولی مهم است، آیین‌نامه‌ی تبصره‌ی ۳ ماده‌ی ۱۶۹ ق.م.م. در ارتباط با ارسال فهرست معاملات فصلی است. همین طور طبقه‌بندی مشاغل، که چه نوع مشاغلی مشمول ارسال آن هستند. نحوه‌ی ارسال چطور است. از این منابع پرسش‌های تستی ارائه می‌شود. همین طور شناختی که از اظهارنامه باید داشته باشند. مثلاً ممکن است از یک بخش از این اظهارنامه‌ها هم تست بیاید. به هر حال، علاوه بر بخش عملی تکمیل اظهارنامه‌ها باید بر آن‌ها مسلط باشند که اگر سوال تستی هم ازشان آمد، جواب بدهند. علاوه بر این بخش تستی، یک بخش عملی هم هست. در آن بخش، یک مسئله‌ی تشریحی و فایل‌های نمونه‌ی اظهارنامه‌ی عملکرد مشاغل، اظهارنامه‌ی مالیات بر ارزش افزوده، حقوق کارکنان، و معاملات فصلی ۱۶۹ در اختیار داوطلبان گذاشته می‌شود. داوطلبان باید ابتدا مسئله‌ی تشریحی را حل کنند، و سپس بر مبنای آن این فایلها را تکمیل کنند.

شمس‌احمدی: یک نکته‌ی مهم در این جا این است که باید کاملاً روشن شود که این انجمن حسابداران خبره‌ی ایران است که آزمون را برگزار می‌کند. کارگروه گواهینامه‌ی خدمات مالیاتی مشاغل زیرمجموعه‌ی شورای عالی انجمن است. چارچوب

کار در این کارگروه تعیین می‌شود. منابع در این کارگروه تعیین می‌شود. چارچوب آزمون نیز همین طور. و در نهایت هم این انجمن حسابداران خبره‌ی ایران است که این گواهینامه‌ها را صادر می‌کند. هیچ الزامی هم نیست که داوطلبان این گواهینامه حتماً بروند مرکز آموزش انجمن (PACT) دوره ببینند. اگر کسانی خودشان بر این موضوع مسلط هستند، می‌توانند در آزمون شرکت کنند. سوالات هم همین طور که گفتند، تستی و تشریحی و پر کردن عملی اظهارنامه‌ها و فرم‌ها است. بخش عمده‌ی نمرات (۸۰ درصد) هم به همین سوالات تشریحی و پر کردن اظهارنامه‌ها و فرم‌ها تعلق دارد. چرا که ما باید مطمئن بشویم که این افراد در عمل می‌توانند از عهده‌ی این کار برآیند. روال ما هم این است که کسانی که در تدریس دوره‌ها هستند در طراحی سوالات آزمون‌ها درگیر نباشند. در واقع، این دوره‌های آموزشی هستند که باید با چارچوب مقرر در انجمن منطبق بشوند.

قاسمی: اما پرسش پایانی این که، حالا این داوطلبان می‌آیند و این گواهینامه‌های خدمات مالیاتی مشاغل را می‌گیرند، و به امید خدا وارد بازار کار می‌شوند. انجمن حسابداران خبره‌ی ایران از این افراد چه انتظاری دارد؟ انتظار دارد این افراد رفتار و اخلاق و کیفیت ارائه‌ی خدماتشان چگونه باشد؟

شمس‌احمدی: ما در کارگروه در حال تدوین یک آیین‌نامه برای همین موضوع هستیم. اولاً، این گواهینامه‌ها اعتبار یک ساله دارند. اگر کسی در این مدت تخلفی انجام دهد و شکایتی به انجمن واصل شود، پس از بررسی موضوع، اگر تخلف محرز شود، گواهینامه و کارت فرد متخلف باطل می‌شود. علاوه بر این، این افراد باید ضوابط آموزش حرفه‌ای مصوب انجمن را رعایت کنند. یعنی از نظر تسلط بر قوانین و مقررات مربوط به مشاغل باید به‌روز بمانند. اگر این ضوابط آموزش حرفه‌ای مستمر هم رعایت نشود، چون گواهینامه‌ی فرد تمدید نخواهد شد، خود به‌خود از درجه‌ی اعتبار ساقط می‌شود.

قاسمی: ما هم از نظر فنی گواهینامه‌ها را طوری طراحی کرده‌ایم که در هر زمان امکان ابطال دارند. یعنی بر روی هر گواهینامه کد تصویری منحصر به فردی (QR Code) درج کرده‌ایم که ذینفعان این

گواهینامه‌ها با اسکن کردن آن کد تصویری می‌توانند گواهینامه‌ها را بر روی وبگاه انجمن اعتبارسنجی کنند.

شمس‌احمدی: در مجموع، انتظار ما از این افراد این است که قدر این گواهینامه‌ی ارزشمند را بدانند. چون می‌تواند درآمد حرفه‌ای خوبی برایشان ایجاد کند. یعنی منافع بلندمدت خودشان را در نظر بگیرند. هر کدام از این افراد می‌توانند حسابداری مالیاتی تعدادی از صاحبان مشاغل را انجام بدهند. هم یک اشتغال‌زایی خوبی در سرتاسر کشور ایجاد می‌شود، هم به سازمان امور مالیاتی کمک می‌شود که اطلاعات درست‌تری دریافت کنند، و هم به شفافیت اقتصادی کمک می‌کند. علاوه بر این، ما هم در انجمن در تلاشیم که از طریق مذاکره با مقامات سازمان امور مالیاتی کشور یک سری مزایای تکمیلی هم برای این افراد بگیریم. مثلاً کوچک‌ترین انتظار ما این است که دارندگان این گواهینامه‌ها هم از محدودیت ارسال چندین اظهارنامه از یک دستگاه رایانه معاف شوند. چون خیلی از صاحبان مشاغل فاقد دستگاه رایانه هستند. بنابراین، این افراد ناچارند که از رایانه‌ی شخصی خودشان برای آن‌ها اظهارنامه بفرستند. الان کافی‌نت‌ها با این که کوچکترین تخصصی در این زمینه ندارند، از این امتیاز برخوردارند. علاوه بر این، همان طور که آقای غریب هم گفتند، در بحث برون‌سپاری خدمات سازمان امور مالیاتی هم می‌شود برای این افراد امتیازاتی را در نظر گرفت. ولی فارغ از همه‌ی این‌ها، چیزی که الان دست به نقد است، این است که همین الان چندین میلیون صاحب شغل در سرتاسر کشور هستند، که مکلف به رعایت تکالیف متنوع مالیاتی هستند ولی خودشان به راحتی از عهده‌ی انجام این تکالیف برنمی‌آیند. در چنین شرایطی، حسابدارانی که موفق به دریافت این گواهینامه‌ی ارزشمند از انجمن حسابداران خبره‌ی ایران، به عنوان یکی از خوش‌نام‌ترین و معتبرترین نهادهای حرفه‌ی حسابداری ایران، می‌شوند، می‌توانند وارد این بازار کار حرفه‌ای بزرگ و بکر بشوند و این خدمات حرفه‌ای پاک و ارزشمند را به جامعه ارائه کنند.

قاسمی: از همه‌ی عزیزان حاضر در نشست سپاسگزارم. امیدوارم انجمن حسابداران خبره‌ی ایران در انجام رسالت اصلی خود که خدمت به جامعه است، همواره موفق باشد.

گواهینامه خدمات مالیاتی مشاغل انجمن حسابداران خبره ایران

دبیرخانه انجمن حسابداران خبره ایران در اجرای مصوبات شورای عالی و کارگروه گواهینامه خدمات مالیاتی مشاغل، از داوطلبان واجد شرایط برای شرکت در «آزمون گواهینامه خدمات مالیاتی مشاغل» (مرداد ۱۳۹۸) دعوت به عمل آورده است. داوطلبان واجد شرایط برای اطلاع از شرایط ثبت نام، مواد آزمون، منابع آزمون، مدارک مورد نیاز و دریافت فرم ثبت نام می توانند به وبگاه انجمن حسابداران خبره ایران به نشانی <http://iica.ir> مراجعه کنند.